

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

873

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Rajko Mlinarić, Antun Palarić i Miroslav Šumanović, rješavajući o prijedlozima za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), na sjednici održanoj 4. travnja 2017. donio je

RJEŠENJE

I. Ne prihvaćaju se prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (»Narodne novine« broj 102/15.).

II. Ne prihvaćaju se prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama (»Narodne novine« broj 102/15.).

III. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I.

UVOD

1. Više predlagatelja podnijelo je prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (»Narodne novine« broj 102/15.) i Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama (»Narodne novine« broj 102/15.).

Navedenim zakonima postavljen je temelj za rješavanje problema kredita denominiranih u švicarskim francima i kredita denominiranih u kunama s valutnom klauzulom u švicarskim francima. Oba zakona uređuju istu vrstu odnosa, s tim što je Zakonom o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama samo proširen krug ovlaštenika i na adresate koji nisu obuhvaćeni odredbama Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju.

Ustavni sud je zbog toga prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom tih dvaju zakona objedinio u jedan postupak te se u nastavku obrazloženja ovog rješenja najprije iznosi ocjena Ustavnog suda o (ne)suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (točke od 2. do 36.4.), a zatim ocjena o (ne)suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama (točke od 37. do 41).

II.

ZAKON O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O POTROŠAČKOM KREDITIRANJU (»NARODNE NOVINE« BROJ 102/15.)

2. Hrvatski sabor donio je na sjednici održanoj 18. rujna 2015. Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (u daljnjem tekstu: ZIDZoPK). ZIDZoPK objavljen je u »Narodnim novinama« broj 102 od 25. rujna 2015., a stupio je na snagu 30. rujna 2015. (članak 3. ZIDZoPK-a).

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

3. Prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom ZIDZoPK-a podnijelo je više predlagatelja (kako fizičke tako i pravne osobe). Prijedlozi se iznose redoslijedom kako su zaprimljeni u Ustavnom sudu:

- Robert Bašić iz Zagreba (predmet broj: U-I-3685/2015);
- Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb (u daljnjem tekstu: PBZ; predmet broj: U-I-3738/2015);
- Damir Jelušić, odvjetnik u Kraljevici (predmet broj: U-I-3742/2015);

– Sberbank Europe AG, iz Republike Austrije i Sberbank d.d., Zagreb (u daljnjem tekstu: Sberbank; predmet broj: U-I-3769/2015);

– Raiffeisenbank Austrija d.d., Zagreb (u daljnjem tekstu: Raiffeisenbank; predmet broj: U-I-3791/2015);

– Zagrebačka banka d.d., Zagreb (u daljnjem tekstu: ZABA; predmet broj: U-I-3857/2015);

– Marijan Perica, odvjetnik u Zagrebu i Hrvoje Arko, odvjetnik u Zagrebu (predmet broj: U-I-3875/2015);

– Societe Generale – Splitska banka d.d., Split (u daljnjem tekstu: Splitska banka; predmet broj: U-I-3877/2015);

– Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka (u daljnjem tekstu: Erste banka; predmet broj: U-I-3925/2015);

– Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb (sada i u daljnjem tekstu: Addiko bank; predmet broj: U-I-3957/2015);

– OTP banka d.d., Zadar (u daljnjem tekstu: OTP banka; predmet broj: U-I-4064/2015);

– Nada Jelavić iz Vrgorca (predmet broj: U-I-4113/2015);

– Gorana Bralić iz Zagreba (predmet broj: U-I-469/2016).

4. U ovom su se postupku, na temelju članka 27. stavka 6. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), od raspravljanja i glasanja izuzeli sutkinja Ingrid Antičević Marinović, te suci Josip Leko i Davorin Mlakar.

5. Dopisima broj: U-I-3685/2015 i dr. od 17. listopada 2016. Ustavni sud zatražio je, na temelju članka 25. Ustavnog zakona, očitovanje o prijedlozima za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom ZIDZoPK-a od Hrvatske narodne banke (u daljnjem tekstu: HNB), Hrvatske udruge banaka (u daljnjem tekstu: HUB), Udruge Franak, Hrvatskog društva ekonomista iz Zagreba i Ekonomskog instituta iz Zagreba.

5.1. Očitovanje Ekonomskog instituta, Zagreb, klasa: 710-06/16-01/1, ur.broj: 251-467-01-16-8 od 26. listopada 2016., zaprimljeno je u Ustavnom sudu 26. listopada 2016.

5.2. Očitovanje Hrvatskog društva ekonomista iz Zagreba od 8. studenoga 2016. zaprimljeno je u Ustavnom sudu 8. studenoga 2016.

5.3. Očitovanje HUB-a od 7. studenoga 2016. zaprimljeno je u Ustavnom sudu 8. studenoga 2016.

5.4. Očitovanje HNB-a broj: 878-03/020/04-11-2016/BV od 4. studenoga 2016. zaprimljeno je u Ustavnom sudu 10. studenoga 2016.

5.5. Očitovanje Udruge Franak od 9. studenoga 2016. zaprimljeno je u Ustavnom sudu 28. studenoga 2016.

6. Dopisom broj: U-I-3685/2015 i dr. od 20. listopada 2016. Ustavni sud zatražio je, na temelju članka 42. Ustavnog zakona, očitovanje o prijedlozima predlagatelja od Ministarstva financija Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo financija).

6.1. Očitovanje Ministarstva financija klasa: 011-01/16-05/112, ur.broj: 513-06-03-16-5 od 29. prosinca 2016. zaprimljeno je u Ustavnom sudu 3. siječnja 2017.

II. DONOŠENJE I SADRŽAJ ZIDZoPK-a

1) *Donošenje ZIDZoPK-a*

7. Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) je aktom klasa: 022-03/15-01/105, ur.broj: 50301-05/16-15-3 od 10. rujna 2015., uz prijedlog da se sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskog sabora (»Narodne novine« broj 81/13.) predloženi zakon donese po hitnom postupku, Hrvatskom saboru uputila Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju s Konačnim prijedlogom zakona.

Za taj se prijedlog u nastavku koristi kratica: P.Z./899.

8. U poglavlju II. P.Z.-a/899 naziva »Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se uređuju zakonom te posljedice koje će donošenjem zakona proisteći« Vlada je, uvodno, opisala ekonomsku situaciju koja je bila neposredni povod izradi predloženog zakonskog rješenja. U nastavku je obrazložila razloge izmjene odnosno dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju (»Narodne novine« broj 75/09., 112/12., 143/13., 147/13., 9/15. i 78/15.; u daljnjem tekstu: ZoPK), pojasnila je predmet uređenja P.Z.-a/899 i ciljeve koji se ovakvim prijedlogom žele postići, te je navela i obrazložila razloge koji, prema mišljenju Vlade, opravdavaju povratnu (retroaktivnu) primjenu pojedinih odredaba ZIDZoPK-a.

Na kraju je Vlada obrazložila i razloge zbog kojih je predloženo donošenje ZIDZoPK-a po hitnom postupku (točka IV. P.Z.-a/899).

8.1. U odnosu na razloge koji su doveli do sklapanja velikog broja ugovora o kreditima vezanima uz švicarski franak ili valutnom klauzulom u švicarskim francima (u daljnjem tekstu: CHF krediti), zatim aprecijaciju švicarskog franka i posljedicama takve aprecijacije kao i porastu kamatnih stopa na švicarski franak, Vlada je uvodno istaknula:

»Tijekom 2004. do 2008. godine, kreditne institucije i drugi vjerovnici su svojom ponudom kredita intenzivno nudile kredite vezane uz CHF ili valutnu klauzulu u CHF, budući da su u tom razdoblju tečaj CHF u odnosu na hrvatsku kunu te kamatne stope na CHF bile niske u odnosu na kretanje tečaja i kamatnih stopa u CHF u prethodnim razdobljima (...) Kako je navedeno razdoblje obilježila i značajna ekspanzija kreditiranja stanovništva u Republici Hrvatskoj, prema Hrvatskoj narodnoj banci, ukupan iznos bruto odobrenih kredita vezanih uz CHF na kraju 2008. godine dosegao je kunsku protuvrijednost od 39,1 milijardi kuna.

Takav kreditni proizvod bio je alternativa široko rasprostranjenom kreditnom proizvodu vezanom uz EUR ili valutnu klauzulu u EUR, s obzirom da su kamatne stope na takve kredite u to vrijeme bile više od kamatnih stopa na CHF te je određeni broj potrošača koji nisu ispunjavali uvjete za dobivanje kredita vezanih za EUR, ispunjavao kreditne uvjete za dobivanje kredita vezanih uz CHF, budući da im je iznos obroka odnosno anuiteta radi niže kamatne stope bio manji od iznosa obroka odnosno anuiteta koji bi bio da je isti kredit bio vezan uz EUR. Navedenim su kreditne institucije i ostali vjerovnici omogućili plasiranje kredita osobama koje nisu u potpunosti bile kreditno sposobne u odnosu na EUR ili kunu.

Bitno je naglasiti da su kreditne institucije i ostali vjerovnici izvore za takve kredite primarno pronalazile u EUR-ima, zaduživanjem u inozemstvu ili na domaćem tržištu, a što je razvidno iz njihovih financijskih izvještaja, prvenstveno iz bilješke valutnog rizika u kojoj je prikazana otvorena devizna pozicija kreditne institucije na kraju svakog razdoblja.

(...)

Iako je možda u trenutku odobravanja kredita, zaštitni mehanizam vezan uz CHF potrošačima nosio niži obrok ili anuitet, činjenica je da su podizanjem takvih kredita potrošači postali značajno izloženi u valuti u kojoj ne zarađuju svoj dohodak, koja nije istovjetna valuti (EUR) u kojoj su dominantno denominirana tržišta za koje svrhe su se takvi krediti podizali (...) a što je predstavljalo značajan rizik da u slučaju značajnog porasta tečaja i kamatnih stopa (...) neće biti dostatni za namirenje takvog zaštitnog mehanizma u CHF.

Navedeno se je upravo i dogodilo čim su uslijedile promjene na financijskim tržištima uslijed kojih su od 2008. godine tečaj i kamatne stope na CHF počele ponovo rasti, a što je značajno premašilo očekivanja od 2010. godine kada je tečaj CHF prešao iznos od 5,00 kn za 1 CHF, koliko je zadnji put iznosio u 2002. godini.

Nakon toga, tečaj CHF je kontinuirano i nepovratno jačao, zabilježen je i porast kamatnih stopa na CHF radi čega se dužnici čiji su krediti vezani uz CHF suočavaju sa značajnim poteškoćama u otplati kredita, i to ponajprije stambenih. (...)

Na isti način, problem kredita vezanih uz CHF nije svojstven samo za Hrvatsku. Pojavio se i u drugim državama srednje i jugoistočne Europe, radi čega je zakonodavac i u tim zemljama posegnuo za zakonskim rješavanjem problema, pri čemu se rješenja razlikuju od države do države, a nema niti jedinstvenog pristupa pri rješavanju problema u državama članicama Europske unije. Na zakonske intervencije odlučile su se Mađarska, Poljska, Srbija i Crna Gora.

(...)

Naime, uslijed značajne aprecijacije tečaja CHF te porasta kamatnih stopa na CHF, te značajno manje aprecijacije tečaja EUR i pada kamatnih stopa na EUR, protuvrijednost u EUR-ima iznosa preostale glavnice koja je vezana uz CHF, nakon otprilike 8 godina redovite otplate danas je značajno veća u odnosu na početnu protuvrijednost u EUR-ima iznosa početno odobrene glavnice koja je vezana uz CHF (...)

Primjera radi, EUR-ska protuvrijednost glavnice kredita koji je u zadnjem kvartalu 2006. godine odobren u iznosu od 100.000 CHF po tečaju od 4,6 kn za 1 CHF tad je iznosila otprilike 63.000 EUR. Nakon 8 godina redovite otplate, neotplaćena glavnica po takvom kreditu koji je dan na rok od 25 godina danas iznosi otprilike 77.000 CHF ili 74.000 EUR.

Nadalje, značajnom broju dužnika su nominalno i efektivno smanjena primanja dok im se s druge strane povećalo učešće otplatnih anuiteta/obroka kredita u ukupnim primanjima (u nekim slučajevima i više od 50%). (...)

U sagledavanju aspekata nastale situacije, među najvažnijim činjenicama je i činjenica da efekti porasta vrijednosti zaštitnog mehanizma u CHF za vjerovnike u najvećem broju slučajeva i u najvećem opsegu predstavljaju nerealizirane dobitke i nisu posljedica stvarnih priljeva novca u navedenoj valuti, niti je početni odljev novca vjerovnika nastao u navedenoj valuti tj. u CHF, već u kunama. Nadalje, dužnici nisu u novcu primili iznose protuvrijednosti u CHF, već kunske iznose, te je i porast kreditnog zaduženja odraz revalorizacije po tečaju CHF, a što predstavlja nerealizirani pripis povećanja kreditnog zaduženja koji nije rezultat stvarnog priljeva novca dužniku.

Također, vjerovnici su izvore sredstava za novčane isplate po navedenim kreditima prvenstveno i u najvećoj mjeri pribavile u EUR-ima i u kojima su i njihova zaduženja i danas denominirana, uz razliku što su radi upravljanja otvorenom deviznom pozicijom sklapali određene derivativne instrumente obrnutog predznaka, s ciljem neutraliziranja nerealiziranih efekata u poslovnim knjigama, a radi čega po navedenim instrumentima također ne dolazi do novčanih odljeva u punom iznosu kako je isti evidentiran u poslovnim knjigama vjerovnika.

Stoga ugovorni odnosi koji vjerovniku jamče visoke povrate temeljem zaštitnog mehanizma u CHF dovode dužnika u neravnotežan i ovisan položaj uslijed kojeg mora vraćati iznos koji značajno premašuje iznos stvarnog novca koji je isti primio, a koji također vjerovnik nikada nije niti stvarno isplatio.

Izvršna vlast se zbog jačine i značajnosti učinaka ovakvih kreditnih zaduženja aktivno uključila u rješavanje navedene problematike. (...)

8.2. Vlada je o razlozima zbog kojih je predložila P.Z./899, što se P.Z-om/899 uređuje i o ciljevima koje smatra da će se njime postići navela sljedeće:

»S obzirom da vjerovnici i dužnici u CHF do sada nikako nisu uspjeli iznaći obostrano prihvatljivo rješenje, niti su pregovori vođeni u Ministarstvu financija urodili plodom, sve naprijed navedeno navelo je zakonodavca da ovim Zakonom postavi temelj za trajno rješenje problema u CHF.

Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno i sagledavajući činjenice, ravnotežu odnosa, stvarno uložena sredstva, te vodeći računa o ravnopravnom položaju dužnika u CHF u odnosu na dužnike u drugim valutama, ovim Zakonom se provodi konverzija kredita s ugovorenim zaštitnim mehanizmom u CHF u kredit sa ugovorenim zaštitnim mehanizmom u EUR, koji odgovara stvarnoj valuti izvora sredstava kojom su vjerovnici raspolagali, te odgovara valuti u kojoj su denominirana tržišta nekretnina i drugih roba koje su najvećim dijelom nabavljane navedenim kreditima.

Bitno je također naglasiti da je ova snažna zakonodavna intervencija izvanredna i jednokratna, a temelji se na ustavnom načelu da je Republika Hrvatska jedinstvena i nedjeljiva socijalna država (članak 1. Ustava) i na načelu da je država ta koja potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana (članak 49. Ustava). Socijalna država konstitutivni je element europskog ustavnog identiteta, što potvrđuje i Ustav Republike Hrvatske.

(...)

Naime, oko 73.000 dužnika, od kojih još 53.000 i danas (prema podacima Hrvatske narodne banke) izravno je bilo pogođeno rastom glavnice i rastom anuiteta odnosno obroka, a što predstavlja izravnu ugrozu za 200.000 do 300.000 građana Republike Hrvatske. Na taj način ugroženo je zdravlje ljudi koje štiti i Ustav Republike Hrvatske (članci 16. i 50.).

Kao trajno rješenje predloženo ovim Zakonom uređena je konverzija kredita u CHF u kredite u EUR, odnosno konverzija kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredite u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

Stoga je sam postupak konverzije usklađen s ciljevima konverzije, a to je osigurati redovitu otplatu kreditnih zaduženja dužnika, u iznosu i pod uvjetima koji dužnika ne dovode u neravnopravan i dužnički ovisan položaj u odnosu na vjerovnika, pri tome se vodeći načelom kojim se osigurava ravnopravan, a nikako povoljniji položaj u odnosu na dužnike koji su ugovorili zaštitni mehanizam u EUR. Također, konverzijom se predviđa raspodjela troškova konverzije između vjerovnika i dužnika na način da svaka strana snosi određeni trošak sukladno svojim mogućnostima, a uvažavajući pri tome osnovno načelo da stvarno isplaćena ekonomska supstanca pojedine od strana ne bude umanjena ili neravnopravno povećana na teret druge strane.

Sukladno tome, ovim Zakonom uređuje se način izračuna konverzije kredita u CHF u kredit u EUR odnosno u kredite u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit u kunama s valutnom klauzulom u EUR na način da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u EUR, a položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

(...)

Ovim Zakonom postići će se još jedan važan cilj, a to je rasterećenje sudova. Naime, značajan broj potrošača podnio je (ili namjerava podnijeti) pojedinačne tužbe pred općinskim sudovima u kojima od vjerovnika traže povrat razlike između ugovorene i promjenjive kamate koje su im vjerovnici jednostrano odredili tijekom otplate. Konverzijom kredita smanjit će se opterećenost općinskih sudova brojem tužbi, a s druge strane potrošači neće biti izloženi mogućim sudskim troškovima.«

8.2.1. Posebno, u odnosu na troškove konverzije Vlada je istaknula:

»S obzirom da su uslijed aprecijacije CHF u prethodnim godinama vjerovnici u svojim poslovnim knjigama evidentirali nerealizirane dobitke zbog usklađenja s tečajem, usklađenje zbog konverzije, koje će u najvećoj mjeri biti nerealizirani gubitak također snose vjerovnici. Ukupan iznos usklađenja u vidu nerealiziranih gubitaka procjenjuje se na oko 7 milijardi kuna. S obzirom da je u prethodnim razdobljima temeljem navedene nerealizirane dobiti plaćen porez na dobit, u razdoblju u kojem će se iznos nerealiziranog gubitka evidentirati u poslovnim knjigama vjerovnika, isti će biti porezno priznati rashod radi čega će iznos plaćenog poreza na dobit odnosno prihod u državnom proračunu temeljem poreza na dobit od strane vjerovnika biti oko 700 milijuna kuna niži.

Važno je istaknuti kako trošak konverzije kredita iz CHF u EUR, odnosno s valutnom klauzulom u CHF u kredite s valutnom klauzulom u EUR neće izravno snositi građani. No, proračunski korisnici neće zbog toga imati manje sredstava na raspolaganju, već će ista biti osigurana iz drugog izvora ukoliko će iznos poreza na dobit biti manji. Naime, ovaj Zakon predstavlja mjeru koja je kako je ranije navedeno izvanredna i jednokratna čiji cilj je izbjeći dužničku krizu i potaknuti građane zadužene u CHF na povećanje osobne potrošnje, odnosno omogućiti im da dio povećanog raspoloživog dohotka preusmjere na daljnje razduživanje (primjerice, smanjenje minusa na tekućim računima) što je jedan korak više prema boljim gospodarskim rezultatima, ali i boljem društvu općenito.«

8.3. Potrebu za primjenom povratnog djelovanja ZIDZoPK-a Vlada je obrazložila sljedećim navodima:

»Za primjenu povratnog djelovanja pojedinih odredbi postoje posebno opravdani razlozi, odnosno procijenjeno je kako je cilj zaštite korisnika kredita u CHF i s valutnom klauzulom u CHF veći od značaja pravne nesigurnosti vjerovnika u tom ugovornom odnosu. Naime, položaj jedne ugovorne strane postao je izuzetno otežan, odnosno došlo bi do ozbiljnog oštećenja interesa jedne strane, a moguće i pogodovanju interesa druge strane zbog okolnosti za čije nastupanje pogođena strana nije kriva. Stoga je ovim Zakonom omogućena konverzija kredita korisnicima kredita u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF uz primjenu načela konverzije kredita čiji cilj je da se položaj korisnika kredita u CHF izjednači s položajem u kojem bi se potrošač našao da je bio korisnik kredita u EUR. Naime, modelom konverzije kako je predviđen ne dolazi do umanjivanja ekonomske supstance vjerovnika koju je isti uložio u novcu kod odobrenja kredita, i to u EUR, a štiti se ekonomska supstanca potrošača koji nije primio u novcu iznos tražbine u CHF na koji je vjerovnik istu danas uvećao uslijed porasta tečaja. Nadalje, modelom konverzije primjenom početnog tečaja i tečaja važećih na datum uplate upravo se postiže konverzija tražbine u valutu ekonomske supstance vjerovnika koji je uložio svoja sredstva u EUR čime su stvarno uložena sredstva vjerovnika zaštićena. Da je konverzija provedena po tečaju EUR-a na datum konverzije ekonomska supstanca potrošača bila bi značajno umanjena za iznos nerealiziranih efekata uslijed aprecijacije CHF, a koji iznos potrošač nikada nije dobio u novcu. Isto potvrđuje činjenica da iznos početno odobrene glavnice isplaćene potrošaču stvarno u kunama, u protuvrijednosti EUR-a značajno raste nakon gotovo 8 do 9

godina redovite otplate i značajno je veća u odnosu na početni iznos. Navedeno je u skladu s odredbom članka 90. stavka 5. Ustava Republike Hrvatske, prema kojem, iz posebno opravdanih razloga, samo pojedine odredbe zakona mogu imati povratno (retroaktivno) djelovanje.

8.4. Prijedlog za donošenje ZIDZoPK-a po hitnom postupku Vlada je obrazložila kako slijedi:

»Sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskog sabora ... predlaže se donošenje ovog Zakona po hitnom postupku s ciljem trajnog otklanjanja poremećaja u gospodarstvu koji su posljedica neočekivane odluke o ukidanju izvanredne i privremene mjere ograničavanja tečaja CHF prema euru od strane Švicarske narodne banke koji je doveo do ... značajnog porasta CHF tečaja, čak do 30% u jednom danu (...) Stoga se za 53.000 korisnika kredita u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF koji su značajno izravno pogođeni porastom anuiteta, odnosno obroka, a što također predstavlja izravnu ugrozu za 200.000 do 300.000 građana Republike Hrvatske predlaže trajno rješenje, na način da se trajno eliminira neravnotežni položaj dužnika u CHF s ciljem otklanjanja velikih tečajnih neravnoteža u odnosu nacionalne hrvatske valute i CHF.«

8.4.1. Rasprava o P.Z.-u/899 zaključena je u Hrvatskom saboru 17. rujna 2015. O toj su se točki dnevnog reda Hrvatskog sabora očitovali Odbor za zakonodavstvo i Odbor za financije i državni proračun.

ZIDZoPK donesen je u hitnom postupku, na 20. sjednici Hrvatskog sabora, održanoj 18. rujna 2015., jednoglasno (105 glasova »za«).

Kao što je prethodno rečeno (v. točku 2. obrazloženja ovog rješenja) ZIDZoPK je objavljen u »Narodnim novinama« broj 102 od 25. rujna 2015., a stupio je na snagu 30. rujna 2015.

2) Sadržaj ZIDZoPK-a

9. ZIDZoPK sastoji se od triju članaka.

Člankom 1. iza članka 19. ZoPK-a dodana je glava IV.a »Konverzija kredita denominiranih u CHF i denominiranih u kunama s valutnom klauzulom u CHF« (članci od 19.a do 19.i), te glava IV.b »Ništetnost i sudski postupci« (članci od 19.j do 19.l).

Člankom 2. iza članka 26. ZoPK-a dodan je novi članak – 26.a – kojim su propisane novčane kazne za vjerovnika iz članka 2. stavka 1. točke 2. ZoPK-a (fizičku ili pravnu osobu koja na teritoriju Republike Hrvatske odobrava ili obećava odobriti kredit u okviru poslovne djelatnosti ili slobodnog zanimanja).

Člankom 3. propisano je stupanje na snagu ZIDZoPK-a.

9.1. ZIDZoPK-om osigurava se konverzija CHF kredita koji su u redovnoj otplati, koji su raskinuti, koji su prodani ili na neki drugi način preneseni ili ustupljeni drugoj strani, te koji su u postupku namire, zatim krediti kojima obveza nije prestala, te krediti za koje je pokrenut ovršni postupak. Tom mjerom nisu obuhvaćeni CHF krediti pravnih osoba i oni krediti koji su konvertirani u drugu valutu ili su otplaćeni prije stupanja na snagu ZIDZoPK-a.

Postupak konverzije dobrovoljan je za korisnike CHF kredita, što znači da potrošač CHF kredita obuhvaćenim osporenim mjerom ima mogućnost izbora konvertirati kredit u eure ili nastaviti s otplatom vezanom uz švicarski franak, dok je konverzija prisilna za vjerovnike (kreditne institucije) ukoliko se potrošači CHF kredita (i/ili jamci, sudužnici ili druge osobe od kojih vjerovnici imaju pravo zahtijevati ispunjenje iz postojećeg kreditnog odnosa) nakon zaprimljenih izračuna odluče za konverziju.

Konverzija CHF kredita provodi se na način da se položaj potrošača CHF kredita izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u eurima odnosno u kunama s valutnom klauzulom u eurima po tečaju primjenjivom na datum isplate kredita, a koji je tečaj jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u eure odnosno u kune s valutnom klauzulom u eurima (članci 19.b i 19.c stavak 1. ZIDZoPK-a).

9.2. Ustavni sud napominje da se u daljnjem tekstu obrazloženja ovog rješenja, kada je riječ o ZoPK-u, uključujući i ZIDZoPK, koristi kraticom: ZoPK:75/09-102/15.

III. PRIGOVORI PREDLAGATELJA

10. Prigovori predlagatelja iznose se prema vremenskom redosljedu njihova zaprimanja na Ustavnom sudu. Kod citiranja navoda koji su u izvorniku označeni tamnijim ili kosim otiskom, takav otisak, kao i ostali načini naglašavanja pojedinih dijelova teksta iz prijedloga, izostavljeni su kao nepotrebni.

11. Predlagatelj Robert Bašić, prijedlogom i dopunom prijedloga od 15. listopada 2015. (predmet broj: U-I-3685/2015), osporava suglasnost s Ustavom ZIDZoPK-a u cjelini. Smatra da je ZIDZoPK u nesuglasnosti s člankom 14. stavkom 2. Ustava jer njime nisu obuhvaćeni oni korisnici kredita u švicarskim francima koji su kreditnu obvezu ispunili prije stupanja na snagu osporene zakonske mjere.

U prijedlogu navodi:

»(...) Kako je Vlada RH predlagatelj zakona o konverziji kredita iz CHF u eure, nije uvrstila u zakon i one osobe koje su otplatile svoj kredit (mene) smatram da je taj zakon diskriminiran. Ali su zato zakonom obuhvatili i one koji imaju kredit u CHF od 100000 do 270000 CHF korisnike kredita koji imaju prvu, drugu ili treću nekretninu. (...)